

I. Czytanie ze zrozumieniem

Przed paroma laty przydarzyło się na Saharze pewnemu badaczowi, że kiedy podążał w swoim jeepie szlakiem karawanowym, zerwała się nagle burza piaskowa. W chwilę potem wpadło mu przez okno do kabiny stado dwudziestu jaskółek dymówek. Za nimi zjawily się zaraz następne i następne, tak że kabina wypełniła się jaskółkami.

Ptaki te bowiem wiedzą, że kto nie potrafi się schronić przed burzą piaskową, ten jest zgubiony. Aby zawsze mieć możliwość takiego schronienia, ptaki wędrowne poruszają się podczas swoich przelotów wzdłuż starych szlaków karawanowych. Również odwrotnie: Beduini, którym zdarzyło się zabłądzić, podążają za ptakami do najbliższej oazy.

Z dwóch miliardów ptaków pokonujących Saharę nie przeżywa tego przelotu średnio 4%, a więc 80 milionów. Mniejsze z nich giną wskutek wyczerpania się zapasów tłuszczu, a większe z pragnienia. Roczne przesuwanie się pustyni o 20 km w głąb kontynentu na południe utrudnia ptakom coraz bardziej tę wędrówkę. Jedynie podróżujące nad Saharą algierską białe bociany mają teraz łatwiej. Wykorzystują mianowicie do lotów szybowcowych podmuchy wiatrów powstające nad pochodniami szybów naftowych, ciągnąc także nocą od jednego pola naftowego do drugiego.

W Anglii trąba powietrzna unicestwiła stado 300 gęsi gęgaw. W Transwalu, w Afryce Płd., niezwykle silny grad zabił 500 bocianów. Największe niebezpieczeństwo czyha jednak ze strony człowieka. Tylko w samych Włoszech zestrzelonych jest rocznie 200 milionów skrzydlatych wędrowców. W USA i Kanadzie myśliwi zabijają każdego roku 400 000 gęsi śnieżyc. Niezliczone ilości ptasich globtroterów ginie w obcych krajach wskutek zatrucia biocydami.

Vitus B. Droscher, *Wędrowki zwierząt*. Przekład M. Zybura, Wyd. Atlas, Wrocław 1991, s.9.

1. Jaskółki wpadły do kabiny jeepa, ponieważ:

- A. zabłądziły podczas burzy
 B. zniósł je tam wiatr
 C. szukały tam osłony przed burzą
 D. chciały szybciej przeprowić się przez pustynię

2. Ptaki wędrowne przelatują na Saharę szlakiem:

- A. prowadzącym wzdłuż rzek
 B. utartym przez inne ptaki
 C. nieznanym ludziom
 D. pokonywanym również przez ludzi

3. Białe bociany często nie docierają do celu, gdyż:

- A. gubią szlak
 B. wpadają w szyby naftowe
 C. lecą zbyt wolno
 D. giną z pragnienia

4. Na pustyni ptaki dla ludzi są często:

- A. jedynym drogowskazem do oazy
 B. przeszkodą w wędrówce
 C. uciążliwymi pasażerami jeepów
 D. zapowiedzią zmiany pogody

5. Utrudnienia dla lecących ptaków nie stanowi:

- A. burza piaskowa
 B. szlak karawany
 C. pazerność człowieka
 D. trąba powietrzna

6. Nad Saharą przelatuje rocznie:

- A. 400 tysięcy gęsi śnieżyc
 B. 80 milionów różnych ptaków
 C. 2 miliardy różnych ptaków
 D. 300 gęsi gęgaw

II. Nauka o języku

7. Nieodmienną częścią mowy jest:

- A. liczebnik
 B. przysłówek
 C. czasownik
 D. przymiotnik

8. Zaimkami są wyrazy:

- A. ten, jak, ona
 B. ale, nie, na
 C. z, do, oraz
 D. niech, bo, więc

9. Prawidłowo powiemy:

- A. Lubię ciebie.
 B. Nie lubię ciebie.
 C. Nie widziałem ciebie tam.
 D. Ciebie tam nie było.

10. Dłuższe formy zaimków stosujemy:

- A. na początku zdania
 B. na końcu zdania
 C. w środku zdania
 D. tylko po czasowniku

11. *lecz, natomiast, jednak* - to spójniki zdań współrzędnie złożonych:

- A. łącznych
 B. rozłącznych
 C. przeciwstawnych
 D. wynikowych

12. Zdaniem współrzędnie złożonym jest wypowiedzenie:

- A. Bałam się, bo było ciemno.
 B. Przyszedł, gdy zaczęło się przedstawienie.
 C. Wziął książkę, którą mu dałam.
 D. Uczy się, więc ma same piątki.

13. Prawidłowo powiemy:

- A. Pani opowiadała o pięciorgu dzieciach.
 B. On mówił o pięciu dzieciach.
 C. Z pięcioma dziećmi jest zawsze wesoło.
 D. Tam było pięć dzieci.

14. Prawidłowe stopniowanie przymiotnika to:

- A. mały - większy - największy
 C. słodki - bardziej słodki - najbardziej słodki
 B. dobry - bardziej zły - najbardziej zły
 D. wyraźny - bardziej wyraźniejszy - najbardziej wyraźniejszy

15. Przez przypadki nie odmienia się:

- A. czasownik
 B. liczebnik
 C. przymiotnik
 D. rzeczownik

16. W wyrazie wrzeczono są:

- A. 2 samogłoski i 3 sylaby
 C. 3 sylaby i 7 głosek
 B. 3 samogłoski i 9 głosek
 D. 5 spółgłosek i 8 głosek

17. Opozycję głoski dźwięcznej do bezdźwięcznej tworzy para:

- A. a : e
 B. b: p
 C. c : cz
 D. d : dż

18. Wyrazy bliskoznaczne stanowi para:

- A. woda, herbata
 B. herbata, herbatnik
 C. wieczór, poranek
 D. zmrok, zmierzch

III. Literatura

19. Wiersz J. Ratajczaka jest adresowany do:

- A. ludzi czytających książki
 B. dzieci wyrastających z dzieciństwa
 C. miłośników fantastycznych opowieści
 D. ludzi z wyobraźnią

20. Słowa „wszystko widzieć wyraźnie” znaczą:

- A. mieć dobry wzrok
 C. poznać otaczający świat
 B. wejść do jasnego pomieszczenia
 D. zapalić świecę

21. Druga zwrotka wiersza mówi o tym, że:

- A. świat zostanie pozbawiony uroków
 C. wyobraźnia ustąpi rzeczywistości
 B. życie stanie się nudne
 D. otoczy nas świat fantazji

22. „Czary odlecą z przedmiotów” to:

- A. przenośnia
 B. porównanie
 C. epitet
 D. uosobienie

23. W utworze pt. „Świtezianka” zdarzenia przedstawia:

- A. autor
 B. narrator
 C. bohater
 D. osoba mówiąca

24. Balladę cechuje:

- A. nawiązanie do wydarzeń historycznych
 D. obecność postaci fantastycznych
 B. występowanie morału
 C. szczęśliwe zakończenie

25. „Rota” M. Konopnickiej odnosi się do czasów, gdy:

- A. Polacy ginęli w obozach koncentracyjnych
 B. Polska była pod zaborami
 C. królem Polski był Bolesław Chrobry
 D. Polacy toczyli wojnę z Rosją

26. Melodię do „Roty” M. Konopnickiej skomponował:

- A. Fryderyk Chopin
 C. Feliks Nowowiejski
 B. Stanisław Moniuszko
 D. twórca nieznany z nazwiska

27. „W pustyni i w puszczy” jest powieścią, ponieważ:

- A. przedstawione zdarzenia tworzą fabułę
 B. zawiera obszerne opisy przyrody
 C. bohaterowie dziecięcy są dokładnie scharakteryzowani
 D. jest w niej zamieszczone sprawozdanie z podróży

28. Humor powieści „W pustyni i w puszczy” ujawnia się w scenie przedstawiającej:

- A. burzę piaskową
 D. karmienie słonia
 B. rozmowę Stasia z Mahdim
 C. wyprawę Stasia po chininę

29. Tytułowa postać powieści I. Jurgielewiczowej pt. „Ten obcy” to:

- A. chuligan, który zaatakował dzieci
 B. chłopiec poszukujący rodziny
 C. nowy uczeń w klasie
 D. dziecko marzące o prawdziwej przyjaźni

30. Dzieci („Ten obcy”) kradły jabłka z ogrodu, ponieważ:

- A. musiały upiec szarlotkę
 D. chciały zaimponować Zenkowi
 B. postanowiły w ten sposób dokuczyć Uli
 C. nie umiały ocenić swego czynu

Jeśli już zaczniesz
wszystko widzieć wyraźnie,
blask od cienia
odróżnisz -
odejdą baśnie,
by nigdy nie powrócić
Zwierzęta mówić przestaną,
czary odlecą z przedmiotów,
wieloryb się zmieni w butelkę tranu
a słońce - w kroplę potu
Józef Ratajczak